

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.
Arkivkode 431.0
Dato: 28/9-09
Saksnr: 2007/02425

- 116

Deres ref
200702425-/KHT

Vår ref
200902440-/JER

Dato
22.09.2009

Høring - Utredning om ungdoms fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse lokalt

Vi viser til brev av 21.04.09 om invitasjon til høring om utredningen "Ungdoms fritidsmiljø. Ungdom, demokratisk deltakelse og innflytelse".

Kunnskapsdepartementet har følgende kommentarer og merknader til utredningen:

Del I

Tiltak 1, 6 og 7:

I Kulturløftet II står følgende:

Kulturskole for alle barn som ønsker det

"Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Utvikling av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for ulik lokal organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen og for talentutvikling. "

Utfordringer for kulturskolen er blant annet knyttet til utvikling av kvalitet og mangfold, reduksjon av foreldrebetaling og å lage et tilbud til flere. Et nærmere samarbeid mellom kulturskole, skole og SFO vil kunne styrke kunst- og kulturtilbudet til barn og unge. Kunnskapsdepartementet vil i høst oppnevne et utvalg som skal vurdere hvordan samarbeidet mellom skole, kulturskole og SFO kan styrkes.

Tiltak 3 og 4 (s. 16 og 62):

Kunnskapsdepartementet merker seg at ekspertgruppen (jf s 16 og s 62) foreslår tiltak som skal ha til hensikt å øke kompetansen for dem som arbeider med ungdom i kommunens fritidssektor. Forslagene som berører universitets- og høyskolesektoren gjelder:

- videreutdanning i fritidspedagogikk og klubbarbeid
- etablering av bachelor- og masterutdanning i fritidspedagogikk
- etablering av nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid og fritidspedagogikk.

Enkelte universiteter og høyskoler har tidligere hatt spesifikke videreutdanninger innen feltet fritidspedagogikk, ofte etablert som følge av oppdrag fra kommuner/bydeler. Så vidt departementet kjenner til, er det i inneværende studieår ikke spesifikke utdanningstilbud innenfor feltet.

De senere år har den generelle utviklingen innenfor helse- og sosialfag dratt i retning av mer tverrfaglighet. Dette har også fått konsekvenser for hvordan høyere utdanning i sosialfag er bygget opp og organisert. Ekspertgruppa viser selv til at ansatte i fritidssektoren og øvrig ansatte i kommunene som arbeider med bygging og forebygging blant unge i liten grad kjenner hverandres arbeid (kap. 5). På denne bakgrunn mener departementet at det ikke er opplagt at det bør etableres spesifikke bachelor- og masterutdanninger i fritidspedagogikk og klubbarbeid.

Eksisterende høyere utdanningstilbud som kan gi et godt grunnlag for kompetanseheving kan for eksempel være:

- Årsenhet i ungdomskunnskap ved Høgskolen i Vestfold
- Mastergrad i flerkulturelt forebyggende arbeid med barn og unge ved Høgskolen i Telemark
- Helse- og sosialfaglig arbeid med barn og unge ved Høgskolen i Lillehammer.

Tiltak 5:

"Det etableres en ordning med demonstrasjonsklubber og demonstrasjonsungdomshus". KD har merket seg at det her vises til en ordning som tilsvarende den som er for skoler og kulturskoler. KD mener effekten av et slikt tiltak bør vurderes opp mot innsats og kostnader.

Tiltak 6:

"Samarbeid kommuner/skoler og frivillige organisasjoner om "prøve-ut-aktiviteter". KD viser her til *Forsøk om samarbeid mellom SFO og lokale idrettslag*, gjennomført i 2008/09. Forsøket er evaluert av Norges idrettshøyskole. Erfaringer og evalueringer gir relevant kunnskap om hindringsfaktorer og suksesskriterier.

Tiltak 8:

På side 17 vises det til Kunnskapsdepartementets rapport om fritidsmiljøet for barn og unge med funksjonsnedsettelse. KD vil understreke at rapporten er laget av Rambøll Management på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Del II

Tiltak 3:

"Det bør utarbeides nasjonale retningslinjer for lokale ungdomsråd". KD vil her peke på at dette tiltaket vil kunne ha konsekvenser for opplæringslovens kap. 11 som omhandler brukermedvirkning i skolen. Konsekvensene av et slikt tiltak må derfor greies ut i samarbeid med KD.

Å velge representanter fra ungdomsskoler, via elevrådet, til lokale kommunale ungdomsråd synes logisk. Imidlertid er det ikke like enkelt å rekruttere kommunale ungdomsråd via elevråd på videregående skoler. Videregående skoler drives av fylkeskommunene og elever fra ulike kommuner er ofte samlet på samme skole. Og i distriktene bor flere ungdommer på hybel, langt fra hjemkommunen. Demokratisk valg av representanter som er 16 – 18 år gamle må derfor utredes nærmere.

Tiltak nr. 4 og nr. 7 (s. 24):

Tiltak nr. 4: "Alle kommuner bør ha en lokal ungdomsplan for en helhetlig ungdomspolitik, ved at: (kulepunkt 2) arbeid med ungdomsplanen starter nedenfra med innspill fra ungdom som ledd i skolens læreplan"

Tiltak nr. 7: "Det bør utformes kompetansebyggende tiltak for ungdom og demokratisk deltakelse ved at: (kulepunkt 2) skolens læreplaner inneholder tema om lokaldemokrati, lokal ungdomspolitik og ungdomsperspektiv på den lokale samfunnsutviklingen (ungdom)".

Departementet viser til at læreplanen i fellesfaget *Elevrådsarbeid* for 8. – 10. årstrinn har to hovedområder: *Selvtendighet og samarbeid* og *Medvirkning*. I beskrivelsen av hovedområdet *Medvirkning* heter det: "Hovedområdet *medvirkning* dreier seg om å utvikle elevenes demokratiforståelse og deltakelse i demokratiske prosesser. Dette innebærer blant annet å utføre oppgaver og ta ansvar i skolesamfunnet. Arbeid i forbindelse med elevrådets og andre utvalgs oppgaver er sentralt i hovedområdet". I et av kompetansemålene i hovedområdet heter det om *mål for opplæringen* at eleven skal kunne: (sjette kulepunkt): "ta opp og legge fram saker som angår elevene i ulike organer i og utenfor skolen".

Læreplanen i fellesfaget *Samfunnsfag* har i hovedområdet *Samfunnskunnskap* kompetansemål om demokrati og medvirkning etter både 4., 7. og 10. årstrinn.

Kunnskapsdepartementet vil derfor mene at det ligger godt til rette for å forankre utvalgets forslag i de to nevnte læreplanene. Arbeid i norskfaget kan også trekkes inn. For å sikre ungdoms deltakelse og innflytelse kan den enkelte kommune ta utgangspunkt i nevnte læreplaner i sitt lokale arbeid med læreplanene.

Tiltak 4:

Når det gjelder ulike ungdomsundersøkelser og utvikling av et standardisert opplegg for disse vil Kunnskapsdepartementet peke på at Utdanningsdirektoratet tilbyr flere brukerundersøkelser for skolene. (Elevundersøkelsen, Foreldreundersøkelsen, Lærerundersøkelsen og Lærlingundersøkelsen og Instruktørundersøkelsen). Disse nettbaserte brukerundersøkelsene gir elever, lærlinger, lærere, instruktører og foresatte mulighet til å si sin mening om læring og trivsel i opplæringen. Samtidig får skolen viktig informasjon som kan bidra til å skape et enda bedre læringsmiljø for elevene. Resultatene fra brukerundersøkelsene benyttes også av skoleeiere og den statlige utdanningsadministrasjonen som en hjelp til å analysere og utvikle læringsmiljøet.

Etter opplæringsloven er skoleeiere/skoleledere med ansvar for elever på 7. og 10. trinn og på Vg1 pålagt å gjennomføre Elevundersøkelsen. Utdanningsdirektoratet har behandlingsansvar for opplysninger som behandles i Elevundersøkelsen.

Det er viktig at andre undersøkelser som retter seg mot samme gruppe er kjent med direktoratets brukerundersøkelser og hvilke tema som behandles i disse. Kunnskapsdepartementet vil også peke på *Barnebarometeret* (HOD) som skal samle datamateriale og gjøre det mulig å følge utviklingen i status for barns miljø og helse over tid, og sikre at tiltak blir hensiktsmessig iverksatt.

Tiltak 8:

Skolen skal stimulere elevene til å utvikle etisk, sosial og kulturell kompetanse og evne til demokratiforståelse og demokratisk deltakelse (Opplæringsloven § 1-2 og generell del av læreplanverket). Alle videregående skoler inviteres av Utdanningsdirektoratet til å gjennomføre skolevalg i forkant av Stortingsvalg og Kommune- og fylkestingsvalg. Ved skolevalg får elever i videregående skole mulighet til å avgi sin stemme, og lære om valg og demokrati.

Når det gjelder å avholde en "ungdomsfolkeavstemming" om stemmerett for 16-åringer ved lokalvalg vil vi gjøre oppmerksom på at dette ikke er et tiltak som er drøftet med Utdanningsdirektoratet. Tiltaket kan trolig med fordel ses i sammenheng med ulike ungdomsundersøkelser som jevnlig utføres av ulike aktører.

Andre kommentarer:

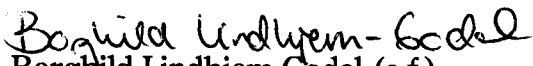
Kap. 10, 10.2 Deltakelse og demokrati

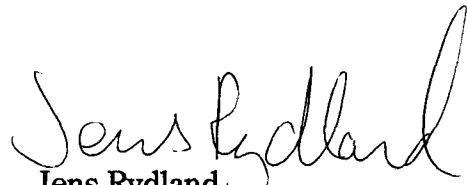
I første avsnitt, andre setning står det *"I prinsippet skal alle unge gjennom den videregående skole, men i praksis er det store frafall og i særdeleshet innen praktiske studieretninger."*

Kunnskapsdepartementet ønsker å påpeke at det ikke er obligatorisk å gjennomføre videregående opplæring i Norge. Nesten alle ungdommer (ca 97 prosent) starter i videregående opplæring etter endt ungdomsskole, men bare rundt 70 prosent fullfører med bestått i løpet av fem år. Andelen som fullfører er lavere på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene enn på de studieforbereidende utdanningsprogrammene.

Norge er i dag det landet i OECD med lavest andel av arbeidsstyrken i yrker som består av enkel og rutinepregede oppgaver, og som ikke stiller krav til utdanning. Framskrivinger gjort av SSB viser at etterspørselen etter arbeidstakere med kun obligatorisk utdanning antakeligvis vil avta markant også i årene framover. Det er derfor en utfordring av et stort antall unge ikke gjennomfører videregående opplæring. I St.meld. nr. 44 (2008-2009) Utdanningslinja skisseres flere tiltak for å hindre frafall fra videregående opplæring.

Med hilsen

Borghild Lindhjem-Godal (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Jens Rydland
rådgiver